

DE KORHAAN

UITGAVE: VOGELWERKGROEP HET GOOI EN OMSTREKEN

DE KORHAAN

Tijdschrift voor vogelstudie en waarnemingen uit het gebied tussen Eem en Vecht.

Tevens orgaan van de Vogelwerkgroep het Gooi e.o.

Redactie-adres: Laarderweg 184, Bussum.

Excursies: C. de Rooy, Rading 80, Nw. Loosdrecht, tel. 02158-16 41

Overname van artikelen of gedeelten daarvan uitsluitend met toestemming van de Redactie.

Inzenden kopie: voor de 10e van elke maand.

Advertenties f 25,— per 1/6 pagina per minimaal 6 nummers.

De Vogelwerkgroep het Gooi e.o. stelt zich ten doel studie en bescherming van vogels in de ruimste zin.

Haar werkterrein wordt voornamelijk omsloten door Eem en Vecht.

Samenstelling bestuur

Voorzitter: D. A. Jonkers, Engelsjan 21, Laren, tel. 02153-72 56.

Secretaresse: Mevr. R. de Wijs-Tabois, Stalpaertstraat 10, Hilversum, tel. 02150-12928.

Penningmeester: L. F. Rynja, Plaggenweg 1, Bussum.

Leden: A. Bode, Banckertlaan 87, Hilversum, tel. 02150-13950.

J. Harder, Reigerstraat 12, Hilversum.

Mevr. C. Holzenspies, Naarderstraat 170, Huizen, tel. 02152-36 07.

C. de Rooy, Rading 80, Nw. Loosdrecht, tel. 02158-16 41.

Dr. J. A. Smits, Burg. Lambooylaan 15, Hilversum, tel. 02150-146 24.

Ch. M. Steen, Adm. de Ruyterlaan 139, Hilversum, tel. 02150-174 18.

Avifauna: voorzitter: J. W. Leclercq, Berlagelaan 68, Hilversum.

secretaris: Ch. M. Steen, Adm. de Ruyterlaan 139, Hilversum,

Nestkasten: voorzitter: A. Bode, Banckertlaan 87, Hilversum.

secretaris: R. Moolenbeek, Erfgooiersstraat 597, Hilversum.

Ringonderzoek: voorzitter: K. Visser, Naarderstraat 170, Huizen.

secretaris: D. A. Jonkers, Engelsjan 21, Laren.

Zuidelijk Flevoland: voorzitter: J. L. A. Blonet, Gr. Florislaan 62, Bussum.

secretaris: J. Harder, Reigerstraat 12, Hilversum.

Voorlichting: J. Klein, Zwaardemakerstraat 12, Bussum, tel. 02159-133 89.

Lidmaatschap: f 12,50 per jaar voor personen van 18 jaar en ouder. (studenten, huisgenootleden, half geld).

Op te geven bij het secretariaat. Contributie- en abonnementsbetaling overschrijven op post-giro 328587 van Alg. Bank Ned. te Hilversum, t.g.v. Vogelwerkgroep 't Gooi e.o.

redactioneel

Dit keer is het niet de redactie, maar de voorzitter, die de eer te beurt valt deze eerste pagina te vullen. Aan hem gaarne het woord.

Voor sommigen duurt het nog enkele weken, voor anderen, veelal het grootste deel, wat langer, maar dan is het ook zover: Vakantie!

Huis en haard worden voor enkele weken verlaten om plaats te maken voor verre, vreemde oorden of één van de prachtige streken, die Nederland gelukkig nog rijk is.

Een enkele ornithomaan kan zelfs dan de vogels nog niet van zich afzetten en probeert ze op celluloid mee naar huis te krijgen of determineert ze alleen maar. Het bloed kruipt nu eenmaal waar het niet gaan kan.

Eén ding staat vast: zij komen allen ontspannen terug, uitgerust om de strijd met de dagelijkse beslommingen aan te binden.

Deze Korhaan is de laatste voor uw vakantie; ook het bestuur strijkt als zomergast overal in Europa neer.

In september beginnen we weer vol frisse moed. Degenen, die te kennen hebben gegeven op een of andere wijze werk te willen verrichten, zullen worden ingeschakeld bij trektellingen of andere zaken, die aandacht behoeven. Andere leden zullen wij trachten te activeren. Het is geen wet van Meden en Perzen dat men actief moet zijn, maar, als u wilt, wij ontvangen u met open armen!

Zeer zeker zullen wij werk gaan maken van de bouwplannen van de K.R.O. Hoe is het mogelijk dat een omroepvereniging, die hele programma's wijdt aan natuurbescherming, zelf een studiocomplex in een natuurgebied (Spanderswoud) wil laten bouwen, waarbij o.m. als argument wordt gebruikt, dat de grond daar goedkoper is dan in Hilversum? Het bestemmingsplan moet dan wel gewijzigd worden (of is dat al gebeurd?), maar dat is slechts een formaliteit. Met recht geldt het gezegde "Als de vos zijn passie preekt, boer pas op je kippen".

Wij vogelaars moeten bedacht zijn voor deze vossen, die in het Gooi voorkomen.

D.A.Jonkers

excursieprogramma

zaterdag, 3 juni BENDEKOOI "BAKKERSWAAL" te LEKKERKERK
 Eertijds befaamd door zijn thans helaas verdwenen
 aalschelverkolonie. De heer Tukker zal u aan de
 hand van dia's en tijdens een rondleiding de waar-
 de van een vang- en ringkooi aantonen in land-
 schappelijk en wetenschappelijk opzicht. Daarna rij-
 den we naar Groot-Amers, waar de heer A.Smits
 ons zal rondleiden door het "Liesveld", het ooie-
 vaarsdorp, waar men tracht de ooievaar als broed-
 vogel voor ons land te behouden.
 Opgave vóór 29 mei; kosten ca f 7.-, waarvan f 5.-
 vooruit te betalen.
 Vertrek 7.00 uur.

10 en 11 juni Nachtexcursie langs de UITERWAARDEN VAN DE GROTE RIVIEREN.
 We hopen dan Kwartelkoning, Rallen, Porselein-
 hoen en kleinste Waterhoen te zien en te horen. En
 als het licht wordt, hopen we de Blauwborsten
 langs de linge waar te nemen. De heer D.A.Jonkers
 neemt de leiding op zich. Vertrek om 23.00 uur;
 terug om ca 7.00 uur.
 Opgave vóór 3 juni; kosten ca f 6.-.

Voor beide excursies kunt u zich opgeven bij de heer C. de Rooij,
 Rading 80 te Nieuw-Loosdrecht, telefoon 02158-1641 (na 18.00 uur),
 postgiro 4466173.

De vertrekplaats voor beide excursies is Oosterspoorplein te Hil-
 versum.

INFORMATIE OVLR DE NACHTEXCURSIE LANGS DE WAAL EN DE RIJN

In de nacht van 10 op 11 juni (zaterdag op zondag) wordt er dus een
 nachtexcursie gehouden.

Dit is een novum voor de Vogelwerkgroep, maar het is de moeite
 waard. Hoewel reeds door velen voor gek te zijn verklaard om zelfs
 's nachts, als iedereen slaapt, nog op vogeljacht te gaan, zie ik
 het meer als een tocht voor fijnproevers. Iemand, die eenmaal de
 sfeer van zingende vogels in de nacht, de massale kikker- en padde-
 koren in de uiterwaarden heeft meegemaakt, is voorgoed in de ban
 geraakt van de grote rivieren.

Het ligt in de bedoeling om ergens bij de Rijn te beginnen en op te
 rijden tot Arnhem. Van daaruit wordt naar Nijmegen gereden om vervol-
 gens aan de zuidkant van de Waal verder te gaan tot Tiel en dan de
 linge te volgen.

Ons voornaamste jachtdoel vormt de Kwartelkoning; daarnaast hopen
 we uiteraard op het Porseleinhoen, de diverse ralachtigen en de
 Blauwborst. Wat verder wordt gezien hangt in de eerste plaats van
 het weer en de waterstand in de uiterwaardplassen af.

Offer voor één keer uw nachtrust op (zondagochtend kunt u uitsla-
 pen) en ga mee op deze unieke tocht.

Voor vertrektijd en -plaats zie het excursieprogramma.

D.A.Jonkers

de braderie in bussum

Voor de toekomstige beschrijver van de geschiedenis van onze Vogelwerkgroep was de eerste mei 1972 een belangrijke dag.

Begunstigd door uitzonderlijk mooi voorjaarsweer werd ter gelegenheid van Koninginnedag in Bussum een Braderie gehouden, waarop ook onze Vogelwerkgroep acte de présence gaf.

Reeds maanden van tevoren werd met de voorbereidingen een begin gemaakt.

Al spoedig bleek dat het enthousiasme groot was, maar dat niet alleen.

Ook de vindingrijkheid, de technische bekwaamheid op allerlei gebied en de handelsgeest van de bij de voorbereiding betrokken leden kregen hier de gelegenheid zich op de meest onverwachte wijze te uiten.

Het resultaat was dat wij met een expositiepaneel van 3.60 x 1.40 m. naar buiten konden treden, waarop de activiteiten van onze werkgroep op kunstzinnige en zeer aantrekkelijke wijze werden vertoond. Daarnaast hadden we de gelegenheid allerlei artikelen te verkopen, die bij de vogelliefhebber belangstelling hebben.

Zeer tevreden zijn wij over het resultaat.

Het bleek dat niet alleen onze marktwaar gretig aftrek vond, maar ook zijn wij uren lang bezig geweest aan tallozen alle mogelijke voorlichting te geven, onze goodwill op te bouwen en nieuwe leden te noteren.

Namen van medewerkers worden met opzet niet genoemd. Aan allen echter onze zeer hartelijke dank.

J. Klein

excursie naar het Laarder wasmeer

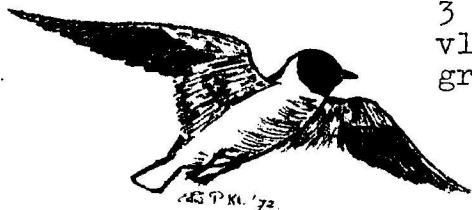
Op zaterdagmorgen, 8 april j.l., waren van 6 tot 10 uur 12 personen aanwezig bij het Laarder Wasmeer.

Bij een aanvankelijk onbewolkte lucht, later gevolgd door lichte bewolking, een temperatuur van 5 graden en een matige tot harde wind werd er met veel aandacht naar de vogelgeluiden geluisterd met als doel de deelnemers deze zelf te laten determineren.

Verder werden de vinkenbaan en de hut bekeken, de werking daarvan uitgelegd en vanaf de berg bij Anna's Hoeve de grote plas bekeken.

Er werden ca 650 vogels geteld in 45 soorten, waarbij ongeveer 350 Kokmeeuwen, 8 Tjiftjaffen, 6 Fitissen, 2 Heggemussen (zingend), 2 Putters, 3 Kneuen, 1 Geelgors, 1 Groene Specht, 3 Torenavalken (1 in nestkast, 1 het nest invliegend), 1 Dodaars en 1 Geoorde Fuut op de grote plas.

L.J.Dwars-Van Achterbergh

Kokmeeuw (*Larus ridibundus*),

Tekening: E.P.Klomp.

f enologie - onderzoek

voorjaar 1970 (VERVOLG)

14. Oenanthe oenanthe

TAPUIT

23 mrt	1	Hilversum	B.v.P.	Vrij schaarse broedvogel
12 apr	1	idem	B.v.P.	die we terug kunnen
12 apr	1	Nijkork (dijk)	J.L.A.Bl.	verwachten tussen eind
19 apr	2	Westerheide	Excursie VWG-KNNV	maart en eind
19 apr	5	Berpolder	Y.S.V.	mei. Vroegste datum.
20 apr	1	Westerheide	R.F.	11 maart 1960 (Baarn,
26 apr	3	Oostvaardersdiep	J.H.	Vogeljaar 8'51)
5 mei	vele	Z.Flevoland	E.P.K.	

15. Phoenicurus phoenicurus

GEKRAAGDE ROODSTAART

3 apr	1	Gooilust	B.v.P.	
18 apr	1	Huizen	P.R.F.	
19 apr	4	Boekesteijn	J.L.A.Bl.	
19 apr	1	Naardermeer	A.J.G.t.P.	Meerkade
19 apr	+ 10	Westerheide	Excursie VWG-KNNV	
19 apr	2	Hilv. Waschmeer	E.P.K.	
19 apr	1	Bussum	P.L.P.	waterleiding
22 apr	1	Laren	R.F.	Sint Janskerkhof
26 apr	3	Oostvaardersdiep	J.H.	
5 mei	1	's-Graveland	H.T.V.	

16. Phoenicurus oenurus

ZWARTE ROODSTAART

11 apr	3	Crailo	R.d.W.F.	
19 apr	1	Westerheide	Excursie VWG-KNNV	Gebed zonder
25 apr	1	idem	R.F.	schietbanen (end
26 apr	1	Hilversum	B.v.P.	
7 mei	1	Hilversum(Centrum)	E.P.K.	

In tegenstelling tot de vorige soort een vrij schaarse broedvogel die van half maart tot eind mei terug komt. Ook hier is het koude voorjaar oorzaak dat we ze eerst ver in april konden waarnemen. Vroegste datum: 6 maart 1957 (Helmond, Limosa 32:64)

17. Luscinia megarhynchos

NACHTEGAAL

25 apr	1	Corversbos	P.L.P.	
1 mei	1	's-Graveland	R.F.	Schoonoord
3 mei	1	Kortenhoef	B.v.P.	
4 mei	1	Corversbos	P.v.P.	
10 mei	1	Corversbos	G.	

Jammer dat deze zanger, die vroeger bij tientallen in onze streken broedde, nu zo zelden meer wordt gehoord. Alleen op 't Hoogt van Kruis waren in onze jonge jaren 7 stuks te horen; nu niet één meer. Vroegste waarneming: 30 maart 1907 (Wageningen, Snouckaert: 46)

18. Locustella luscinioides

SNOR

11 apr	5	Kortenhoef-West	B.v.P.	
12 apr	div	Naardermeer	J.H.	
16 apr	1	idem	A.J.G.t.P.	Meerkade
19 apr	vele	Kortenhoef (O.I.)	R.F.	
19 apr	2	Bergsepad	R.d.W.F.	Invasienacht 18
27 apr	2	Kromme Kade	G.H.	op 19 april
5 mei	1	Z.Flevoland	E.P.K.	
21 mei	3	Naardermeer	Y.S.V.	

19. Acrocephalus arundinaceus

GROTE KAREKIET

29 apr	1	's-Graveland	B.v.P.	
7 mei	3	Z.Flevoland	P.L.P.	

8 mei	1	Bergsepap	J.L.A.Bl.
10 mei	3	Gooimeer	E.P.K. Vroegste terugkeerda-
11 mei	2	Zanddijk	R.F. tum: 13 april 1967
13 mei	3	Naardermeer	J.B. (Knardijk, Limosa 42:69)
21 mei	2	idem	Y.S.V.

20. Acrocephalus scirpaceusKLEINE KAREKIET

11 apr	1	Kortenhoef-West	B.v.P.
9 mei	div	Naardermeer	J.B.
10 mei	2	Gooimeer	E.P.K.
17 mei	div	Naardermeer	A.J.G.t.P. in rietland
21 mei	1	idem	Y.S.V.

Vroegste terugkeerdatum: 7 april. In 1966 Eernewoude (Vanellus 19:87) en in 1968 Rockanje (Archief CNA).

21. Acrocephalus palustrisBOSRIETZANGER

9 mei	1	Naardermeer	J.B. komt meer voor dan men
21 mei	2	idem	E.P.K. denkt, doch wordt vaak
21 mei	1	idem	Y.S.V. verward met andere

rietzangers. Trekt vrij laat: van begin mei tot begin juni. Eerste waarneming: 16 april 1945 (Harderwijk, Ardea 34:392).

22. Acrocephalus schoenobaenusRIETZANGER

12 apr	1	Kortenhoef	R.M. Vroegste terugkeerda-
15 apr	2	Kortenhoef-West	B.v.P. tum: 25 maart 1965
19 apr	3	Kortenhoef (O.I.)	R.F. (Den Haag, Limosa 40:
19 apr	1	Bergsepap	R.d.W.T.51)
22 apr	1	Naardermeer	A.J.G.t.P. Meerkade
3 mei	2	Kromme Rade	G.H.
5 mei	1	Z.Flevoland	E.P.K.
8 mei	1	Bergsepap	J.L.A.Bl.
21 mei	4	Naardermeer	Y.S.V.

23. Hippolais icterinaSPOTVOGEL

2 mei	3	's-Graveland	B.v.P.
7 mei	1	Kortenhoef-West	B.v.P.
14 mei	2	's-Graveland	H.T.V. Bos en Vaart

Deze knappe imitator schijnt ook in aantal achteruit te gaan. Vroeger hoorden we hem veel vaker in de bomen bij de boerderijen zingen. Volgens de Avifauna van Nederland 1970 is het nog een talrijke broedvogel, die vrij laat terugkeert: van begin mei tot in juni. Vroegste datum 6 april 1943 (Leende, Ardea 33:127)

24. Sylvia atricapillaZWARTKOP

28 mrt	1	Hilverbeek	R.M. Probeert wel eens te
16 apr	1	Gooilust	G.H. overwinteren, zoals we
17 apr	1	idem	B.v.P. in de winter 1970/71
19 apr	4	Boekesteyn	J.L.A.Bl. hebben ervaren, toen
19 apr	1	Bergsepap	R.d.W.T. een mannetje op de
25 apr	1	Ankeveen	P.L.P. vetbol afkwam.
7 mei	2	Bussum	J.B.
9 mei	2	's-Graveland	H.T.V. Bos en Vaart

25. Sylvia borinTUINFLUITER

26 apr	1	Gooilust	B.v.P.
1 mei	2	's-Graveland	R.M. Schoonoord
6 mei	1	Boekesteyn	J.L.A.Bl. Deze vogel, die op-
6 mei	1	Hilversum-Zuid	E.P.K. valt door zijn druk
7 mei	3	Ankeveen	P.L.P. liedje, kwam dit jaar

11 mei 2 Zanddijk R.F. belangrijk later dan
 12 mei 1 Naardermeer A.J.G.t.P. normaal, waarschijnlijk
 alweer door het koude
 weer. Gewoonlijk valt de terugkeer tussen begin april en begin
 juni met als eerste datum 4 maart 1961 (Nieuwersluis, Vogeljaar
 10:290).

26. Sylvia communis

GRASMUS

19 apr 1 Westerheide Excursie VVG-KINV
 2 mei 1 Gooilust B.v.P. Vroegste terugkeerda-
 7 mei 1 Westerheide E.P.K. tum: 28 maart 1968
 8 mei 1 Zanddijk J.L.A.Bl. (Den Haag, Archief
 11 mei 4 idem R.F. CNA)
 18 mei 1 Ankeveen P.L.P.

27. Sylvia curruca

BRAAMSLUIPDR

6 mei 1 Hilversum B.v.P.
 7 mei 1 Gooimeerdijk J.L.A.Bl.
 8 mei 1 Bergsepad J.L.A.Bl.
 9 mei 2 Eindegooi B.v.P.

28. Phylloscopus trochilus

FITIS

26 mrt 1 Bergsepad B.v.P.
 4 apr 2 Is-Graveland H.T.V. Bos en Vaart
 12 apr 3 Naardermeer A.J.G.t.P.
 15 apr 3 Spanderswoud P.L.P. Invasienacht 18 op 19
 16 apr 4 Kromme Rade G.H. april
 16 apr 2 Westerheide R.d.W.F. Vroegste terugkeerda-
 17 apr 3 Bergsepad J.L.A.Bl. tum: 8 maart 1967
 19 apr vele Kortenhoef R.F. (Valkenburg L., Limo-
 19 apr ± 10 Westerheide E.P.K. sa 42-71)
 19 apr 3 Tienh. kanaal V.S.V.
 25 apr alg Hilv. Waschmeer J.F.

29. Phylloscopus collybita

TJIFTJAF

15 mrt 1 Ankeveensepad J.B.
 22 mrt 1 Spiegelpolder R.H.
 26 mrt 1 Hilv. Waschmeer B.v.P. Vroegste terugkeerda-
 3 apr 1 Laarder Waschmeer R.F. tum: 14 februari 1961
 4 apr 3 Naardermeer A.J.G.t.P. (Den Haag, Limosa 36:
 5 apr 1 Schaep en Burgh J.L.A.Bl. 39)
 5 apr 2 Tienh. kanaal G.H.
 5 apr 2 Eindegooi V.S.V.
 12 apr 1 Laarder Waschmeer J.H.
 12 apr 2 Westerheide R.d.W.F.
 13 apr 2 Spanderswoud P.L.P.
 14 apr 1 Hilv. Waschmeer L.F.K.

30. Phylloscopus sibilatrix

FLUITER

16 apr 1 Spanderswoud H.T.V. Wanneer de beuken in
 7 mei 1 Kortenhoef B.v.P. blad komen, verschijnt
 9 mei 2 Eindegooi B.v.P. de Fluitter en laat z'n
 10 mei 1 Landg. Spanderswoud G.H. triller horen, ge-
 16 mei 1 Bentem J.L.A.Bl. volgd door enige
 fluittonen, hoog in de
 bomen. Dit is het geval van eind april tot eind mei. Eerste datum
 13 april 1961 (Belden, Limosa 36:39).

31. Oriolus oriolus

WIELEWAAL

28 apr 2 Gooilust B.v.P.
 7 mei 1 Gooimeerdijk J.L.A.Bl. t.o. Spakenburg

11 mei	1	Naardermeer	A.J.G.t.P. Meerkade
12 mei	1	Hoorneboeg	G.H.

Weer een broedvogel, die in onze omgeving niet zo veel meer voorkomt als vroeger. Is door nabootsing van het geluid gemakkelijk dichterbij te lokken, zodat men zijn fraaije verentooi kan bewonderen. Trekt van eind april tot eind mei en is op zijn vroegst gezien op 6 april 1967 (Bergen L., Limosa 42:78)

De gegevens omtrent trektijden en vroegste terugkeerdata zijn ontleend aan de Avifauna van Nederland 1970.

Totaal aantal waarnemingen: 222 voor het Gooi e.o. plus enkele tientallen waarnemingen buiten ons gebied, welke hier niet zijn opgenomen.

Tenslotte willen wij alle medewerkers, die hun bijdrage aan de totstandkoming van dit verslag hebben geleverd, hartelijk danken.

Helaas zijn van de uitgereikte formulieren slechts weinig teruggekomen, zodat wij meenden hiermee niet te moeten doorgaan.

Wel kunt u dit werk voortzetten op de bekende waarnemingskaarten en zo meehelpen om een inzicht te krijgen in de trekgewoonten en de omstandigheden, welke deze beïnvloeden.

Bedenkt dat u lid bent van een Vogelwerkgroep. Wij kunnen niet genoeg gegevens verzamelen omtrent de vogelbevolking van ons gewest, om, wanneer weer nieuwe aanslagen op onze natuurgebieden worden gedaan, aan de hand van cijfers te kunnen aantonen hoe belangrijk deze zijn.

G. Heise

hoe heten wij ?

Twaalf vogels stonden er enige weken achtereen in de Gooi- en Eemlander, op schitterende wijze getekend door H.J.Slijper, zoals we dat van hem gewend zijn. Deze twaalf vogels waren het onderwerp van een prijsvraag, die het dagblad had uitgeschreven. "Hoe heten wij" was voor een kleine tweeduizend lezers aanleiding hun oplossing in te zenden. Tweeduizend, dat is ongeveer tien keer het ledental van onze Vogelwerkgroep!!

Zaterdag, 29 april j.l. publiceerde de Gooi- en Eemlander de oplossing en de namen van de twaalf prijswinnaars, die elk een mooi vogelboek ontvingen.

Dit waren de te raden vogelnamen: Steenuil, Kievit, Bonte Kraai, Ransuil, Wielewaal, Winterkoning, Blauwe Reiger, Roerdomp, Kempphaan, Zanglijster, Koolmees en Kuifmees.

De beide uilen leverden, naar ik had verwacht nogal wat moeilijkheden op. Van de Ransuil maakte men zelfs Oehoe en Dwergooruil.

Dat geen enkele inzender ook maar enige moeite had met de Koolmees en de Kuifmees lijkt mij een interessante gedachte voor de nestkastcommissie.

De Gooi- en Eemlander heeft twaalf vogelsoorten, zowel zeldzame als algemene, voorgesteld aan haar lezers. Daarvoor komt haar zeker alle lof toe. Ik vond het een zeer geslaagde prijsvraag en dat 2000 mensen hun oplossing hebben ingezonden verheugt mij eveneens. Hopelijk zullen de prijswinnaars de hun toegezonden vogelboeken naar waarde weten te gebruiken.

vogels in Mythen en Legendes (IV)

Het zoveel mogelijk willen volgen van de "vogellijn" in deze oude verhalen is er de oorzaak van, dat verschillende interessante vertelsels niet aan bod komen. De zeer kleurrijke Hongaarse en Servische verhalen hebben van tijd tot tijd toch ook wel vogels als hoofd- of bijfiguren in het spel. Ook hier pluimvee, dat wel het dichtst bij de mensen staat. Zo gebeurt het bijvoorbeeld, dat in het Servische "Verhaal van de jongen", de knaap een haan opzadelt en zo min of meer "te paard" op reis gaat en allerlei avonturen beleeft. De arend, de havik, de kraai, de raaf, de uil, de zwaan en pauwen, ook nog tot het pluimvee te rekenen, springen er wel het meest uit. Ergens in een Hongaars volksprockje spreekt men van een grijpvogel, als een niet alledaagse naam voor een roofvogel. Een grappige naam, die nog helemaal klopt ook. We zien hier dan ook de raven, maar opeens in een sympathieke rol om de kleine vermoeide held Miklós, die aan het eind van zijn krachten was, te verkwikken. Zij dompelen zich in het water en vliegen naar hem terug om hem te besprenkelen. In de Servische mythen, waar Marko als de nationale held in vele liederen wordt bezongen - het lied van Marko en de havik en Marko en de arend bijvoorbeeld - is het aardig een parallel op de raven te vinden, waar Marko, ziek en gekweld in het open veld, door deze vogels wordt bijgestaan: ze halen water om hem te laven en spreiden hun vleugels boven zijn gelaat om de brandende zon te weren.

Men vond overigens in deze landen ook oude grafstenen met diersymbolen, waaronder wolven. Versierselen, die hoofdzakelijk nabootsingen zouden zijn van werk van Romeinse beeldhouwers. Maar een opvallend verhaaltje uit een Hongaarse Christus-sage wil ik niet onvermeld laten.

Als Jezus gekruisigd is, roept Maria de hulp in van de vogels. Zij vraagt of ze de spijkers uit de handen en de voeten van haar Zoon willen verwijderen. Maar overal waar ze vroeg zoeken de vogels naar een uitvlucht. Totdat een klein vogeltje, dat heel veel medelijden had, besloot om Maria te helpen. Het diertje rukte en trok totdat het onmogelijke was gelukt en de spijkers uit de wonden waren verwijderd. Het liet zich begrijpen, dat de voertjes bloedrood waren geworden en het snaveeltje tenslotte volkomen krom was en ontwricht. De koekoek dreef de spot met het vogeltje. Maar de blijde Maria zegende het. En vanaf die tijd was het in staat het geruk de diepstliggende pitten uit de dennenappels te halen en kreeg dit prachtige bloedrode vogeltje de naam van Kruisbek. Dus niet alleen kruisbek vanwege de gekruiste snavel, maar hier dan ook vanwege dat Kruis en de spijkers erin.

Een grappig verhaal is dat van een uil, die een adelaar een dienst had bewezen. En net als in het menschenleven is de ene dienst soms de andere waard. De adelaar vroeg wat hij terug kon doen. De uil vroeg, of de rover op zijn strooptochten zijn jongen zou willen sparen. Nu, dat wilde hij wel. "Maar waar is je nest, zodat ik weet wat ik moet ontzien," vroeg de adelaar. Maar de adelaar begreep niets van de uitleg van de uil en vroeg tenslotte, waaraan hij de jongen zou kunnen herkennen. En dit was eenvoudig, vond moeder uil, want haar jongen waren de schoonste uilen van heel de wereld!

Toen de uil een poos van haar nest was geweest en terugkwam, was het nest leeg en overal lagen de bebloede veren van haar jongen in het rond. Zij waren door de adelaar verscheurd. De bedroefde moeder verweet dit de roofvogel, die beweerde zich van geen kwaad bewust te zijn. De uil nam de adelaar mee naar het lege nest. "Oh, was dat jouw nest?" zei hij. "Dan heb ik ze met een gerust geweten verslonden, want lelijker, ongelijker en schraler beesten heb ik nooit eerder gezien."

De moraal: de moeder vindt haar eigen kinderen het mooist.

Opvallend is dat men toch wel steeds in deze verhalen vogels ontmoet met gouden veren, gouden eieren, alsof daarmee het summum van het allerwaardvelste is aangetoond, zoals bijvoorbeeld de vogel met de gouden veren, die in een diamanten kooi in de tuin van de koning tussen zilveren bomen hangt, waar aan de gouden takken diamanten vruchten hangen. De prins wil deze zeldzame vogel stelen, maar de diefstal mislukt omdat hij, stotend tegen een tak, duizenden zilveren belletjes laat klingelen en zichzelf verzaadt.

Terzijde vermeld, toch wel interessant dit te ontdekken, omdat in de MiddelNederlandse ridderpoëzie - Karolingische verhalen - deze belletjesbarricade óók voorkomt, waar koning Carel (ende Elegast) het zadel met de belletjes steelt!

Maar weer bij de vogels terug vind ik in de Servische sagen opeens een paar maal een mus genoemd, in het verhaal van de zwarte reus die langs de Ongelukkige Rivier in zijn werkplaats het beroep van tovenaars uitoefent. Naast andere dieren vind ik hier de mus, de tortel, de kwartel, de patrijs, de mees, de zanglijster, de duif en de specht. Ook een valk, een havik, een arend en een hen met kuikens. Het verhaal is te ingewikkeld om met een paar regels er hier iets aardigs uit te vertellen, maar waar het om gaat is, dat al deze dieren ook toen al de mensen toch wel iets te vertellen hadden, waardoor zij in hun verhalen vereeuwigd werden.

Nu heeft men mij heel vroeger eens verteld, - of dit waar is laat ik maar even in het midden - dat mussen in de Balkanlanden en Rusland pas werden "ingevoerd", toen ze met de legers van Napoleon metetrokken naar Moskou (1812). Als dit inderdaad juist is, dan zou deze sage het tegendeel bewijzen, daar deze stellig veel verder in de historie teruggaat.

En dan even uit de vele wonderlijke recepten van professor Hatvani één voorbeeld, waarmee ook weer is aangetoond, dat men vroeger (vroeger, zei ik?) het dierenleven bepaald niet altijd even hoog waardeerde.

"Kook de lever van een nachtegaal, een mug en de ogen van een kikvors en geef een uil hiervan te eten. De uil de volgende dag op hetzelfde uur doden. Men vindt dan in zijn maag een steentje. Als je deze in een zijden doekje boven het hart draagt kan geen enkel wapen je kwetsen."

Daar ligt dan een basis voor het domme bijgeloof, waar we zelfs vandaag de dag nog altijd niet helemaal van af zijn.

Zo nu en dan komt ook de valkenjacht in de verhalen voor, waar bijvoorbeeld prins Marko, groot valkenier, met zijn lievelingsvalk de zeldzame goudgeveugelde eend weet te verschalken. Dan blijkt ook, dat het doden van de lievelingsvalk van een tegenstander wel ongeveer het ergste is wat je hem kunt aandoen.

In de sage van "Het vogelmeisje" had een heks een jonge vrouw in een vogel veranderd. Het diertje diende als lokvogel om jonge mannen aan te trekken die dan door de aanblik van de heks terstond veranderden in steen. Een vreemde liefhebberij van de heks, waaraan een prins een eind maakte. Moedeloos had hij de wereld afgezocht naar een geschikte vrouw en kwam toevallig bij een kluisenaar, die hem inlichtte, dat de vogel van de heks geluk bracht. Hij moest de oude vrouw van achteren naderen en bij de gouden haren pakken en zorgen dat ze hem niet aankeek. Niet zonder spanning gebeurt dit. De heks moet de versteende mannen weer veranderen en de vogel wordt een schone vrouw enz. Ook hier weer een vogel, die de pit van het verhaal uitmaakt. En ook hier weer terzijde een parallel met de Griekse mythologie, waar Perseus opdracht kreeg het hoofd van Medusa te bemachtigen, een gevaarlijke vrouw. Als ze naar je keek veranderde je in steen. Dit verhaal staat in brons, prachtig uitgebeeld door Cellini, langs het plein voor het Palazzo Vecchio in Florence. Dit mag u niet missen, als u daar komt.

We blijven binnen de mythologie en misschien is het goed toch even te wijzen op de symboliek in de heraldiek, omdat zeker achter menige vogelafbeelding in een wapenschild een verhaal verscholen gaat, dat misschien reeds lang in het vergeetboek is geraakt. Zoals van koning Sigismund, die als edelman vermoed rondzwierf, het hart stal van een schoon meisje en haar bedroefd, maar wel in blijde verwachting, achterliet, haar als troost een zeldzame ring gevend, waarmee ze later in nood naar zijn paleis in Boeda ging. De ring werd onderweg door een raaf gestolen maar komt toch weer bij de moeder en de groot geworden zoon terug. De koning ontvangt beiden, ziet de ring, herkent zijn zoon en schenkt hem de burch Hunyad en zes omliggende dorpen, met bijbehorend wapenschild, waarop een raaf voorkomt met een ring in zijn bek.

Vogels en mensen, ik geloof dat de mythen en sagen ons bewijzen, dat ze niet los te denken zijn van elkaar.

gooise vogels in grootvaders tijd

Gegevens over vogels in het Gooi uit de vorige eeuw zijn zeer schaars.

Soms kom je opeens weer wat tegen en ditmaal in een publicatie, waarin je het helemaal niet zou verwachten n.l. de Geneeskundige plaatsbeschrijving van Gooiland (1875, Dr. J. F. van Hengel).

Schrijver vermeldt dat hij de Witte Kwikstaart van november 1869 tot mei 1870 waarnam, o.a. op 13 december 1870, waaruit blijkt dat in die tijd overwinteringsgevallen voorkwamen. De Sneeuwputter of Sneeuwvink (*Emberiza nivalis*) en de Rietmus (*Emberiza schoeniclus*) kwamen beide voor. Met Sneeuwputter wordt naar alle waarschijnlijkheid de Sneewgors (*Plectrophenax nivalis*) bedoeld, die toen rond de Zuiderzee werd gezien, net als tegenwoordig. Oude bewoners van de toenmalige kuststreek spreken ook wel over Zeeputters. Rietmus was de oude benaming voor Rietgors.

In het jaar 1867 vond er een Kruisbekkeninvasie plaats; in september was "eene groote menigte" aanwezig.

Vogels vangen deed in deze eeuw opgeld. De vangst van *Sturnus vulgaris* (Spreeuw) was een tak van industrie. Vooral 's-Graveland beloofde in de regel een rijke vangst. Vandaar gingen de gevangen vogels naar Amsterdam, waar zij uit de winkels als lijsters naar de consumenten werden gebracht.

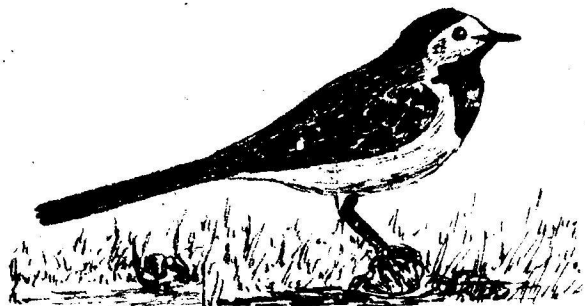
Voorts is er sprake van de Wilde Gans (*Anser cinereus*), vermoedelijk de Grauwe Gans (*Anser anser*) en de Rietgans (*Anser segetum*, nu *A. fabalis*), ook wel Zaadgans genoemd. Weer doet zich de invloed van de Zuiderzee gelden door het voorkomen van de Rotgans (*Branta bernicla*) en de Brandgans (*Branta leucopsis*). De Kokmeeuw (*Larus ridibundus*) heette Lachmeeuw.

Ons natuurmonument het Maardermeer komt ook ter sprake. Rond 1872 waren de Schollevaarders (Aalscholvers) daar in "groote menigte te vinden".

Andere vogels, die worden beschreven, zijn Goudhaantje (toen *Regulus cristata*, nu *R. regulus*), waarvoor een andere benaming Sparre-sijsje was en Vlaamse Gaai (Meerkolf). Van de roofvogels alleen de Torenavalk, Boomvalk en Zeearend. Volgens de schrijver ontbreken "Vischarend, Slechtvalk, Milvus (Wouw) en Buteo (Buizerd)". Kerk-, Veld-, Oor- (Rans-) en Steenuil worden alle genoemd.

Al deze gegevens, die een summier beeld geven van de voorkomende vogels, had Dr. Van Hengel uit een lijst van de fauna van Gooiland gehaald, die door henzelf was samengesteld en uit 664 nummers bestond. Helaas is niet bekend waar deze lijst is gebleven; zij zou ons vele interessante gegevens kunnen leveren.

D.A. Jonkers

Witte Kwikstaart, (*Motacilla alba*),

Tekening: E.P. Klomp.

notities

NOTITIE 42

Mussenruzie

Het is bekend dat mussen nogal eens onenigheid hebben en dat de hele mussenbevolking in de buurt zich daarmee bemoeit. Dezer dagen zagen wij hiervan een vermakelijk geval. Vrouw mus zat haar man in de Forsythia achterna. Of de man z'n echtelijke plichten niet wilde nakomen weet ik niet, maar in ieder geval probeerde hij weg te vliegen. Vrouwlief nam dit niet en greep hem nog juist bij zijn staart. En daar hing hij te spartelen tussen hemel en aarde, totdat een staartveer losliet en hij weg kon komen. Natuurlijk werd de ruzie onder groot gekijf van een stel mussen een eind verderop voortgezet.

G.Heise

NOTITIE 43

Witkoppige Staartmees

Op 22 april 1972 waren de heer S.H.Poelstra en ik bezig met de inventarisatie van de ons als werkgebied toegewezen Blaricummerheide. Toen wij om ca 8.30 uur de bosjes langs het pad, dat de zuidelijke afscheiding van dit heidegebied vormt, aan een nauwkeurige inspectie onderwierpen, hoorden wij het geluid van Staartmezen. Onmiddellijk richtten wij de kijkers op de jonge berken, waarop zij aan het focrageren waren.

"Moet je zien, dat is een witkop" riep ik uit. "Welnee, hoe komt u er bij? Het is een heel gewoon getekende Staartmees" was de reactie. Het bleek dat we ieder naar een ander exemplaar aan het kijken waren. We hebben toen van waarnemingsobject geruild en konden beiden vaststellen, dat zich hier een normaal getekende Staartmees in gezelschap van een witkop ophield.

Wij vonden het interessant genoeg om deze melding, nadat de heer Jonkers juist in de Korhaan van april 1972, blz. 21, een analoge waarneming op de Veluwe had gepubliceerd, even vast te leggen.

J.Klein

We moeten oppassen, dat we niet elke Staartmees met een witte kop gaan zien als een noordelijke vorm (*Aegithalos caudatus caudatus*). De Nederlandse Staartmezen behoren tot de ondersoort *Aegithalos caudatus europaeus*. Bij deze ondersoort komen veel variaties in kop-tekening voor. Witkoppige Staartmezen kunnen ook van deze ondersoort zijn. Bij de noordelijke vorm zijn de kop, de hals en de onderdelen zuiver wit. Bij onze Staartmezen zijn de onderdelen witachtig rose. Ik wijs u nogmaals op de notitie (37) van Prof.Dr.K.H.Voous in de Korhaan van februari 1972.

Red.

vakantie

De vakantieperiode is weer aangebroken en dat betekent ondermeer, dat dit voorlopig de laatste Korhaan is.

De redactie gaat zich voorbereiden op het nieuwe seizoen. Blijft uw kopij regelmatig inzenden, houdt die niet onnodig lang vast. Wij kunnen er meer mee doen dan u.

Wanneer de volgende Korhaan zal verschijnen is op dit moment nog niet precies bekend. Waarschijnlijk zal dat wel augustus worden.

Red.

terugmeldingen uit ons rayon

(gooi en zuidelijk flevoland)

BLAUWE REIGER
Hiddensee 202.409

geringd op 26 mei 1969 in Vitense, DDR (jong);
terug op 15 jan.1971, Huizen; K.Visser.

KIEVIT
Arnhem 1.031.496

geringd op 3 juni 1968, Eempolders (jong);
terug op 31 dec. 1971, Landes, Frankrijk;
K.Visser.

KLUUT
London ED 52703

geringd op 18 jul.1971, Suffolk, Engeland
(jong);
terug op 24 sept.1971, Z.Flevoland, dood.

STORMMEEUW
Moskwa E 778775 en 6

geringd op 10 juni 1971, Estonia, USSR (jong);
terug op 21 jan.1972, Huizen; E.K.Osieck.

KOKMEEUW
Arnhem 3.124.880

geringd op 13 jan.1971, Huizen;
terug op 3 febr.1972, Norfolk, Engeland;
K.Visser.

KOKMEEUW
Arnhem 3.144.066

geringd op 17 jan.1971, Huizen;
terug op 1 febr.1972, Zeebrugge, België;
K.Visser.

OEVERZWALUW
Arnhem S 374.951

geringd op 14 juni 1969, Huizen;
terug op 1 juli 1970, Lincolnshire, Engeland;
nogmaals terug op 10 juli 1971, Lincoln, Engeland;
K.Visser.

ZANGLIJSTER
Arnhem K 417.866

geringd op 8 aug.1971, Valkeveen;
terug op 18 nov.1971, Badajoz, Z.W.Spanje;
K.Visser.

MEREL
Arnhem K 372.022

geringd op 17 jan. 1970, Huizen;
terug op 27 apr.1970, Vasternorrland, M.Zweden;
nogmaals terug op 22 okt.1970, Rogaland,
Z.Noorwegen; K.Visser.

MEREL
Arnhem K 389.167

geringd op 25 dec.1970, Huizen;
terug op 20 juli 1971, Erikstad, Z.Zweden;
K.Visser.

KLEINE KAREKIET
Arnhem S 477.382

geringd op 28 aug.1971, Valkeveen;
terug okt. 1971, Braga, N.Portugal; K.Visser.

KOOLMEES
Helgoland 0.903.321

geringd op 27 mei 1971, Braunschweig, W.
Duitsland; nestjong;
terug op 3 mrt.1972, Huizen; K.Visser

KOOLMEES
Arnhem B 212.323

geringd op 2 mrt.1972, Huizen;
terug op 14 mrt.1972, O.Flevoland; K.Visser.

RINGMUS
Arnhem S 374.816

geringd op 10 mei 1969, Valkeveen;
terug op 30 sept.1971, Aisne, N.Frankrijk;
K.Visser.

SPREEUW
Arnhem K 342.101

geringd op 26 nov.1969, Huizen;
terug op 24 mei 1971, Smolensk (even ten w.
van Moskou, USSR; K.Visser.

SPREEUW
 Arnhem K 389.218 geringd op 26 dec.1970, Huizen;
 terug op 27 nov.1971, Lille, N.Frankrijk;
 K.Visser.

SPREEUW
 Arnhem K 389.514 geringd op 30 dec.1970, Huizen;
 terug op 23 okt.1971, Arkhangelelsk, USSR;
 K.Visser.

SPREEUW
 Arnhem K 417.564 geringd op 2 febr.1971, Huizen;
 terug juli 1971, Latvia, USSR; K.Visser.

SPREEUW
 Arnhem K 417.874 geringd op 25 aug.1971, Huizen;
 terug op 11 okt.1971, Calvades, N.W.Frankrijk;
 K.Visser.

In 1971 had een explosie van Baardmezen in Zuidelijk Flevoland plaats
 In totaal zijn er zo'n 5000 exemplaren geringd. Tot nu toe kwamen de
 volgende terugmeldingen binnen: (Alle vogels zijn geringd door K.Vis-
 ser.)

geringd op	07-09	teruggeslagen op	11-11	Laaxum, Friesland;
"	"	19-09	dood gevonden	" 06-11 Zaandam;
"	"	26-09	"	" 19-03 Giokerk, Friesland;
"	"	15-09	teruggeslagen	" 08-12 Lokeren, België;
"	"	17-09	"	" 08-01 Henegouwen, België;
"	"	16-09	"	" 24-10 Lüneburg, Duitsland;
"	"	26-09	"	" 24-10 " " ;
"	"	26-09	"	" 27-11 Ismaning, Z.Duitsland;
"	"	18-09	"	" 02-12 Münster, Duitsland;
"	"	18-09	"	" 07-12 Portsmouth, Engeland.

Er treedt dispersie op in alle mogelijke richtingen in tegenstelling
 tot de explosie in 1965 in Oostelijk Flevoland. Ook veelvuldig naar
 het oosten.

E.R.Osieck

Ledenmutaties

NIEUWE LEDEN:

Hr. J.W. van der Leij, Hindelaan 67, Hilversum,
 Hr. N.W.Brouwer, Wakkerendijk 132, Eemnes,
 Mej. M.Dekker, Irenelaan 52, Soest,
 Mej. C.Mous, Elisabethgaarde 80, Bussum,
 Mevr. S.G.L.van der Werf-Noback, Vogelkersstraat 15, Bussum,
 Mej. J.A.Stallmann, Barbaragaarde 43, Bussum,
 Mevr. V.B.Ploeger-Baerts, Piersonlaan 48, Naarden
 Hr. A.Schaap, Studiostraat 48, Huizen,
 Mevr. C.C.M.Last-Hendriks, Laarderweg 278, Bussum.

Bovenstaand de ledenmutaties, bijgewerkt tot 27 april 1972.

Inmiddels zijn er weer vele leden bijgekomen, die later in de Kor-
 haan zullen worden genoemd.

zwer vend door de gooise natuurgebieden

Voor de derde maal gaan we weer een natuurgebied in het Gooi bezoeken. Het Naardermeer. U kent het vanuit de trein. Maar kent u het echt?

3. het naardermeer

Het Naardermeer is misschien wel het meest beschreven natuurmonument van ons land. Waarom dan nog een beschrijving van dit unieke gebied in de Korhaan? Het is mij bij excursies wel eens gebleken dat de leden het Naardermeer eigenlijk helemaal niet kennen. Dikwijls ziet men het als een hermetisch afgesloten terrein, waar heel zeldzame vogels voorkomen. Maar zo hermetisch is het niet afgesloten. U mag er weliswaar niet zo maar in, of u zou het per trein moeten doen. U kunt aan excursies deelnemen, die de Vogelwerkgroep organiseert. U mag ook privé rondtoeren op het meer onder de bekwame leiding van een van de heren Hoetmer. Inlichtingen hieromtrent kunt u verkrijgen bij de eigenaresse van het Naardermeer en dat is, zoals u ongetwijfeld wel weet, de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland, Herengracht 540 te Amsterdam.

Het huidige Naardermeer is nog niet zo oud. In 1884 werd het drooggemalen. Daarvoor werd een heel stelsel van kanalen (tochten) en dijkjes gebouwd. In het drooggemalen meer werden verscheidene hectaren bezaaid met koolzaad. Dat heeft volgens Thijssen nog mooi gebloeid ook. Het stoomgemaal moest voortdurend pompen om de droogmakerij droog te houden, omdat er erg veel water uit de grond opwelde. Omdat dit pompen op den duur veel te veel geld ging kosten, liet men het meer weer vollopen. Dat was in 1886.

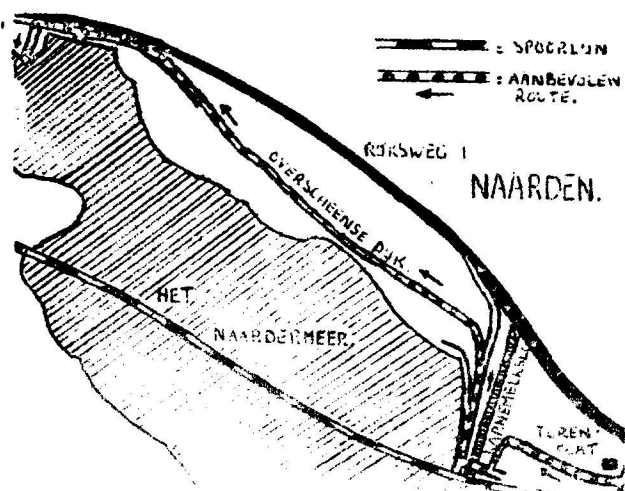
Het meer was al eens eerder drooggelegd en wel in 1629. In datzelfde jaar werd gelast het meer weer onder water te zetten, omdat de Spanjaarden oprukten. U hebt stellig vroeger wel eens iets geleerd over de Tachtigjarige Oorlog en over de Hollandse Waterlinie. Het Naardermeer was een onderdeel van deze waterlinie.

In 1904 werd het Naardermeer nog eens met droogmaking bedreigd. Amsterdam wilde deze "waardeloze plas" met stedsvuil dempen. Het plan werd in de Amsterdamse gemeenteraad afgestemd met een meerderheid van slechts twee stemmen. Enkele natuurliefhebbers, onder wie ook Jac.P.Thijssen, waren geschrokken van het Amsterdamse plan. Door hen werd de "Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland" opgericht. In 1906 kocht deze vereniging het Naardermeer voor een bedrag van f 150.000.-.

Het Naardermeer is waarschijnlijk ontstaan door ontvening van de moerassen langs de Vecht, evenals de andere Vechtplassen. Tot in de 14e eeuw stond het bij Uitermeer in open verbinding met de Vecht. Thans staat het bij Nuiden in verbinding met de Vecht door een uitwateringskanaaltje. De waterstand wordt geregeld met een uit 1809 daterende molen.

Waar het Naardermeer ligt behoef ik u nauwelijks te vertellen. Tussen de Hilversumse Meent en de Keverdijkse Overscheense Polder. Maar hoe u bij het vertrekpunt van de (meeste) excursies moet komen, wil ik u wel even uitleggen. Als u van de Rijksweg bij Naarden komt, gaat u bij de torenflat bij het Wilhelminakruispunt de Cort van der Lindenlaan op (richting spoorlijn). Direct voorbij de torenflat moet u rechtsaf de Graaf Willem den Oudelaan in. Deze weg moet u dan helemaal uitrijden, door de Keverdijkse Polder. De laatste weg vóór de molen gaat u links in en dan komt u bij de Visserij van het Naardermeer. Op het

kaartje heb ik deze route duidelijk aangegeven.

Het Naardermeer bestaat voor een belangrijk deel uit moerasbos. We vinden er o.a. het Jan Hagenbos en Thijssse's Bos. Deze moerasbossen bestaan voornamelijk uit Zwarte Els. Voorts bestaat het Naardermeer uit plassen en rietlanden, tochten en een kade, die om het hele gebied loopt. Die plassen en tochten hebben allemaal een eigen naam. Zo vinden we er namen als Veertig Morgen¹, Grote Meer, Spookgat, Hoofdtocht, Boomtocht, Martelaarsgracht. In het Naardermeer bevindt zich ook één van de ruim honderd een-

dekooien, die ons land nog rijk is.

Naast de Zwarte Els van het moerasbos zijn Riet, Waterlelie en Gele Plomp wel de meest opvallende planten, maar er is uiteraard veel meer. Kent u buiten de bloeitijd het verschil tussen een Waterlelie en een Gele Plomp? Beide planten hebben drijvende bladeren. De bladeren van de Waterlelie komen opgerold en roodachtig van kleur naar boven en hebben een nagenoeg ronde vorm. Die van de Gele Plomp komen geheel ontvouwen en groenkleurig naar de oppervlakte van het water en zijn bovendien ovaler. Let daar maar eens op als u bij het water vertoeft. Enkele andere planten, die in dit waardevolle natuurgebied voorkomen, zijn: Kikkerbeet, Krabbescheer, Grote en Kleine Lisdodde, Waternavel, Zwanebloem, Gele Lis, Veenwortel en vele andere. Op de Meerkade staan ondermeer Rietorchis, Ogentroost, Ratelaar, Koekoeksbloem. Een vreemde heester in het moerasbos is de Aronia. Deze is hier waarschijnlijk door de vogels gebracht van de kwekerijen in de omgeving van het meer.

In het Naardermeer zwemt nog heel wat vis. Paling, Snoek, Brasem, Zeelt en Rietvoorn komen veel voor. Er is ook een behoorlijke Reeënstand in dit gebied. Vorig jaar zagen we er nog een bok tijdens een excursie van de Vogelwerkgroep. Andere voorkomende zoogdieren zijn: Hermelijn, Wezel, Visotter en Haas. Van insecten weet ik niet zo veel, maar ik zag er dikwijls prachtige libellen en vlinders. Op de Elzen komt natuurlijk het Elzchaantje veelvuldig voor. U kent dit kevertje wel van onze andere Elzebroekbossen. Op het Naardermeer kan men ook dikwijls de Groene Kikkers horen kwaken, maar u zult ze niet zo gemakkelijk zien.

Heel anders is dit met de vele vogels, die hier voorkomen. Ornithologisch is het Naardermeer wel heel erg belangrijk. vooral wegens zijn Aalscholvers, Lepelaars en Purperreigers. Men kan er vele vogelsoorten aantreffen. Om er enkele te noemen: Zwarte Stern, Vissdiefje, Bruine Kiekendief, Roerdomp, Pijlstaart, Geoorde Fuut, Fuut, Koekoek, Baardmannetje, Snor, Sprinkhaanrietzanger, Rietzanger, echte en imitatie Wielewalen, welke laatste eens op een excursie werd gehoord, hetgeen mij bijna mijn hoed kostte.

Het Naardermeer wordt niet direct bedreigd. De vogels, met name de Aalscholvers en de Lepelaars, staan wel aan verschillende gevaren bloot. Zo zijn er b.v. de hoogspanningsleidingen, waar ze telkens op hun voedselvluchten langs moesten. Of de bebouwing van de Hilversumse Meent nog nadelige gevolgen zal hebben voor het Naardermeer moet worden afgewacht doch is zeker niet uitgesloten.

SAMENVATTING

Het Naardermeer

Eigenaresse: Vereniging tot Behoud
van Natuurmonumenten

Toegangsbepalings: inlichtingen bij
Natuurmonumenten, Herengracht
540, Amsterdam

Ligging: tussen Hilversumse Meent en
Keverdijkse Overscheense Polder
aan weerszijden van de spoorlijn
Amsterdam-Hilversum

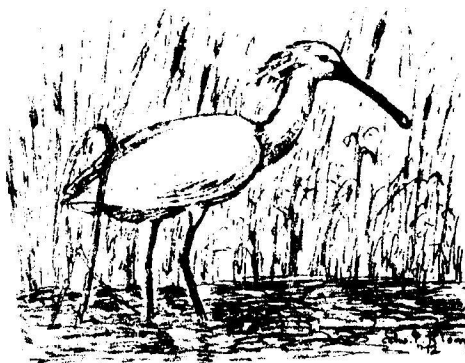
Te bereiken: per N.B.M.bus, lijn 30,
37 of 38 (uitstappen viaduct
Muiderberg of met eigen vervoer
naar de Visserij (zie kaartje)

Flora en fauna: rijk, Waterlelie, Le-
pelaar, Aalscholver

Geschiedenis: oud gebied, in huidige vorm echter sinds 1886

Bedreigingen: draadslachtoffers (vogels), bebouwing Hilversumse
Meent?

Litteratuur: Gidsje "Het Naardermeer" uitg. Natuurmonumenten
Handboek van Natuurmonumenten, idem
Wilde Planten, deel 2, Westhoff, v.d. Voo e.a., idem
Het Naardermeer, Dr. Jac. P. Thijsse, uitg. Verkade-album 1912
Het Vogeljaar, Dr. Jac. P. Thijsse, uitg. A. G. Schoonderbeck
Het Intieme Leven der Vogels, Dr. Jac. P. Thijsse, uitg. L. J. Veen

Lepelaar (*Platalea
leucorodia*),
Tekening: E.P.Klomp.

VOETNOOT

- ¹ Een morgen is een oppervlaktemaat. Eén Gooise morgen is 0.9765 ha. Veertig Morgen is dus 39.06 ha, hetgeen wel aardig overeenstemt met de oppervlakte van de Veertig Morgen in het Naardermeer.

E.P.Klomp

deel 4: De bossen ten Zuid-Oosten van Hilversum zal verschijnen in de volgende Korhaan.

vwg-excursies op het naardermeer

Op dinsdagavond, 16 mei en op donderdagavond, 18 mei j.l. werd er door enige cursisten en leden van onze Vogelwerkgroep deelgenomen aan een tweetal excursies op het Naardermeer.

Daarbij werden interessante waarnemingen verricht.

Het verslag van deze excursies konden wij helaas niet in dit nummer opnemen, doch in het volgende nummer van de Korhaan zullen wij het graag publiceren.

Red.

Vogelmoord in België

HET Europees Coördinatie-comité tegen de Vogelvangst, Nederlands adres Ned. Ver. tot Bescherming van Vogels, Nachtegaalstraat (nomen

(Limburg vooral), Duitsland en Luxemburg.

ER wordt goed aan verdiend. De heren vangen vlak langs onze zuidgrens en langs de kust, langs de Duitse grens in de provincie Luik, en in Luxemburg. De bruto winst loopt op tot soms 5 mille (guldens) per goed-toegeruste vanger.

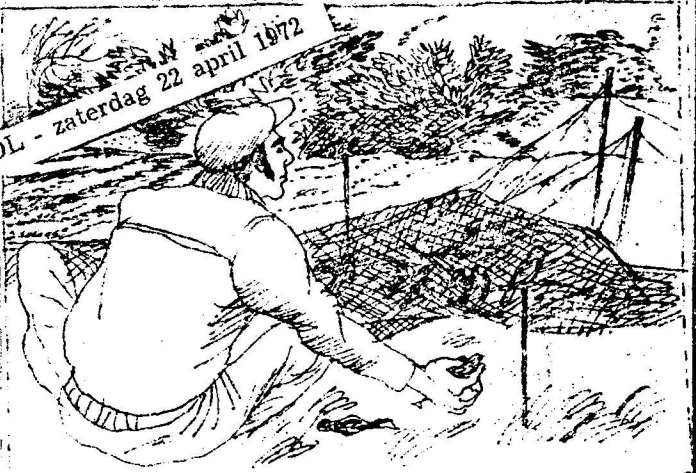
De Belgische wet verbiedt de handel in levende vogels, maar laat toe die vogels in praktisch onbeperkte mate te vangen, aldus de documentatie van het Coördinatiecomité.

Het z.g. handelsverbod is een poging van de Belgische regering (met het oog op handel en toerisme?) de Europese vogelvrienden zand in de ogen te strooien, want er wordt tegen die handel niets

of zeer weinig gedaan. Hij geschiedt in het openbaar, naar ik zelf heb gezien in Brugge, Gent en andere Belgische steden, waar vogelmarkten worden gehouden.

Is er iets tegen te doen? U weet zelf hoeveel kabaal men in Limburg heeft gemaakt: tot de TV toe liet zich gewillig voor het karretje spannen van de Limburgse liefhebbers van vinken- en zangwedstrijden, waarvan, met hetemaal toevallig, de Limburgse kasteleins zulke grote voorstanders van zijn. Dan zult u zich kunnen voorstellen hoeveel ruimoer 20.000 vogelvangsters die er goed aan verdienen, in België kunnen maken!

DIT alles gebeurt in onze Benelux, en, in groter verband, in de EEG. Een vorm van milieumoord, waar onze Mansholt misschien eens zijn schouders onder kan zetten?

Het Europese Coördinatiecomité tegen de Vogelvangst vraagt de Belgische minister van Landbouw: afschaffing van de vogelvangst, schietverbod op lijsterachtigen (consumptie), betere bestraffing (art. 31 Jachtwet en wet op de Beneluxconventie), en officiële aanstelling van controleurs met de status van „boventalig” boswachter (zoals bij de Kon. Sint-Hubertus Club, van jagers).

Het zal mij benieuwen! Het vogels-vangen is in België eeuwen ingeburgerd, en thans uitgegroeid tot een schandaal, dat in deze tijd met groeiende aandacht voor de milieubescherming een vlek werpt op België's aandeel daarin. Indien België zou merken, dat zijn jaarlijkse massamoord op vogels ernstig afbreuk doet aan de buitenlandse sympathie voor dat land, zou het vraagstuk daar misschien beter worden aangevat.

Dit artikel van Dagboekmanier is ons uit het hart gegrepen. Middels "De Korhaan" hebben wij in 1970 ons hierover tot de Raad van Europa gericht en alle 2e Kamerfracties hierover ingelicht. Het resultaat is nul komma nul gebleven, behalve dat vorig jaar het liberale Kamerlid Tuynman een poging deed, onze regering aan te sporen om "stappen" te doen bij haar Belgische collega's. We geloven, dat dit allemaal niets oplevert. Want in België is dit een interne politieke zaak, die "sociaal onhaalbaar" is, zoals dat heet. Ze kunnen al die vogetelende, -vangende en daaraan geldverdienende stemmers niet tegen de haren instrijken. En daarom helpen onze protesten niet! Verlies van buitenlandse sympathie? Het zal België een zorg zijn, zolang dat "buitenland" zelf geen redelijk

door
Dagboekmanier

est omen!) 60bis, Utrecht-2502, vestigt de aandacht op de Belgische vogelvangst, die beter het uitroeien van vogels kan heten.

Daar trekvogels zoveel grenzen overschrijden is hun bescherming een internationale zaak. De Belgische regering doet telkens of zij daaraan mee doet, maar in werkelijkheid geeft zij jaarlijks 20.000 (!) vogelvangsters permissie om met een halfmiljoen lokvogels en 280 km netten zo'n 20 miljoen (!) zangvogels te vangen, die levend of dood (ze voeren ze uit naar vogeltjes-etende landen, waar zangvogels als sateh aan stokjes geregen worden genuttigd) worden verhandeld.

In noordelijke en oostelijke landen, ook in Nederland, spannt men zich uitermate in om de zangvogels te beschermen. Helaas, wat die landen nietgeven om de voedsel- en leefgebieden van die vogels te bewaren, dient voor een goed deel om vogelvangsters in België en zuidelijker landen aan bijverdienste te helpen.

Per dag vangt zo'n vogelvangster tientallen, vaak honderden, vogels van allerlei soort. De „eetbare” knijpt hij dood (de kop), de andere gaan naar (deels illegale) vogelhouders in Nederland

schone handen heeft. Alleen boven-nationale verboden voor alle EEG-landen maken een kans. Maar hoe lang nog? Aanstands gaan alle grenzen wagenwijd open. Levende en geconfijte vogels zullen gemakkelijker dan voorheen ons land binnenstromen. Als wij in Nederland nu al voorbereidingen treffen om dat straks te voorkomen, dan zouden we voor de andere landen een voorbeeld kunnen zijn. Maar wie kan deze KAT de bel aanbinden? TH.

het kon niet op, dit weekend

Zaterdagmiddag, 29 april, rond 4 uur, een matige tot harde wind. Al kijkende naar de grote groepen pas gearriveerde Gierzwaluwen (boven mijn straat in het centrum van Hilversum), zag ik daarbij een grote stip naderbij komen. Hetzelfde vliegbeeld als dat van de Gierzwaluw, maar duidelijk herkenbaar de vorm van een valk. En daar vloog hij over: de Boomvalk met zijn opvallende spitse en smalle vleugels. De tweede al in een week tijd; de andere zagen we tijdens het VWG-weekend op Terschelling.

Maandag, 1 mei, 's morgens ca 6 uur, windstil en zonnig. Tijdens een inventarisatietoetocht op de Zuiderheide zag ik, terwijl ik, zittend op een hoog punt bij de grindkuil, twee paartjes Tapuiten en een Groene Specht observeerde, door mijn kijker (10x50) een kiekendief naderen, maar één met geknikte vleugels! Doch dichterbij gekomen, viel mij direct de lange, diep gevorkte staart op. Deze Rode Wouw bleef even boven de kuil cirkelen en vloog daarna in de richting van het Laarder Wasmeer. Op de terugweg zag ik langs het hek van het waterwingebied tussen de vele Merels en Lijsters in dit terrein nog een Blijster zitten.

Dit weekend bezorgde mij dus een groot aantal vogelgenoegens.

N.J.Dwars

van "ziep-vogels" en nog wat

Westerheide, 29 april 1972, harde Z.Z.W. wind, regen. Tijdens een inventarisatietoetocht waren we bezig uit te zoeken van welke vogels de "ziep" geluidjes afkomstig konden zijn, die we overal om ons heen hoorden. Tot tweemaal toe zagen we een flits, maar niet voldoende om de soort vast te stellen. Ons speuren werd onderbroken, doordat we boven ons een grote vogel waarnamen, die een flauw-cirkelende beweging maakte, waarbij we constateerden dat het geen reiger was. Toen hij een glijvlucht begon te maken, zagen we door de kijker dat de rug grijs en de vleugelsvinden zwart waren. "We moeten kiezen tussen een Ooievaar en een Kraanvogel" flitste het door ons heen. Daar het wit beslist ontbrak, hielden we het voorlopig op een Kraanvogel, hoewel we hem daarvoor weer niet groot genoeg vonden. Misschien zou dit op gezichtsbedrog kunnen berusten door het weer en de omgeving, was onze voorlopige conclusie. Doordat we uit een bos moesten komen rennen, was hij enige tijd aan het gezicht onttrokken, maar aan de glijvlucht te zien moest hij geland zijn. We zochten de omgeving af, echter zonder resultaat. Wel registreerden onze oren de zang en de roep van Boompieper, Fitis, Veldleeuwerik, Patrijs, Groene Specht en Korhaan.

Terug op ons uitgangspunt bleken ook de "ziep-vogels" verdwenen. Een aangewakkerd jachtinstinct was wat ons overbleef. Op zich ook heerlijk!

A. de Later
R. de Wijs-Tabois

merkwaardige vondst

Op vrijdag 14 april 1972 lag in het grauwe water van het Gooimeer nabij Naarden - langs het kleine strandje bij fort Ronduit -

een Phalacrocorax carbo aangespeeld op het zand, met in zijn lange, haakpuntige snek een snoekbaars.

Hans Blessing, een twaalfjarige jongen uit Bussum, vond hem. Het was nog vroeg in de morgen. De vogel was nog slap en fris, zodat het dierendrama zich diezelfde ochtend of de avond daarvoor moet hebben afgespeeld.

Hans nam zijn vondst mee naar huis en kwam tenslotte bij enkele leden van de

Gooise Vogelwerkgroep terecht. Het geval leek ons interessant genoeg om er serieus aandacht aan te besteden en we zochten contact met prof.dr.Voous, ornitholoog, die het een merkwaardige vondst noemde. Hij wilde dit zeker nader bekijken en belde ons een paar dagen later op.

Het bleek een volwassen Aalscholver te zijn in zeer goede conditie. Een mannetje. Stellig een broedvogel uit het Naardermeer. Het onderzoek wees uit dat de Snoekbaars als prooidier voor de vogel abnormaal groot was: 45 cm. Een derde-jaars vis, die net één pond woog, om precies te zijn 525 gram. De sectie bracht aan het licht, dat één borstvinstekel van de vis de slokdarm van de vogel had opengescheurd en een deel van de stekel stak in het vlees van de vogelkop, waardoor voor- of achteruit van de vis niet meer mogelijk bleek te zijn.

Prof.Voous verklaarde, een verhandeling erop te hebben nageslagen van dr.W.H. van Dobben, die het voedsel van de Aalscholwers heeft bestudeerd (1952) en gevonden heeft, dat Snoekbaarzen veel door deze vogels worden gevangen en de gemiddelde grootte van de vissen rondom de 20 cm. ligt. D. Van Dobben stelde, dat bij 34 cm de Snoekbaars voor de vogels een probleem zou kunnen worden en hij achtte het nuttigen van Snoekbaarzen groter dan 36 cm uitgesloten. De foto - in dit geval tekening - bewijst, dat zijn stelling juist is geweest. In de maag van de vogel werd nog een halfverteerde Baars aangetroffen.

Oud-opzichter Schaap van het Naardermeer vertelde, dat Aalscholwers in ons land bepaald geen zeldzame vogels zijn en zij tot nu toe de tegenslagen, die de moderne tijd steeds weer voor vogels in petto heeft, goed opvangen. Sinds het wegvallen van de visgronden rond Wanneperveen (drooglegging van Oostelijk Flevoland) en de ondergang van de Aalscholverkolonie aldaar, is de kolonie in het Naardermeer vrijwel verdubbeld. Deze bevindt zich in zeer goede conditie, zodat dit populatiegebied dan ook is uitgegroeid tot het belangrijkste broedgebied voor geheel West Europa. Rede te meer, alles er aan te doen om deze unieke vogelkolonie op peil te houden.

Schaap maakt zich echter wel zorgen. Want aantasting van de Markerwaard zal zeker ernstige gevolgen hebben ten aanzien van het voortbestaan van deze prachtige vogelkolonie van Europese allure.

Aalscholver (*Phalacrocorax carbo*),
Tekening: E.P.Klomp, naar 'n foto van t.Haken.

nieuwe uitgaven

Verschenen is

een natuurhistorische schets van het landgoed einde-gooi

samengesteld door D.A.Jonkers, J.Klein en L.F.Rijnja.

Dit werkstuk, waaraan tal van leden van de Vogelwerkgroep hun medewerking verleenden, is toegezonden aan die instanties, waarvan mag worden verwacht, dat zij, nu zij hierdoor zijn geattendeerd op de unieke betekenis van dit gebied, alles in het werk zullen stellen om dit landgoed voor het Gooi te behouden.

Uit de inhoud: beschrijving van de bodem, de historie, planologische aspecten, de botanische betekenis, de hier voorkomende vogels, zoogdieren, reptielen, amphibiën, vissen, insecten, slakken enz. met uitgebreide soortenlijsten.

Het geheel omvat ruim 40 pagina's; het is verluicht met een aantal fraaie foto's, terwijl een viertal kaarten - deels gekleurd - als bijlagen is toegevoegd.

De prijs bedraagt voor de leden van de Vogelwerkgroep f 7.50 met welk bedrag de kostprijs nauwelijks wordt gedekt.

Bestellingen bij de heer L.F.Rijnja, Plaggenweg 1 te Bussum of door middel van overschrijving of storting op girorekening 2529179 t.n.v. de Penningmeester van de VWG te Bussum.

inhoud:

Redactioneel	blz.	1
Excursieprogramma. Informatie over nachtexcursie	"	2
De braderie in Bussum. Excursie naar het Laarder Wasmeer.	"	3
Fenologie-onderzoek voorjaar 1970 (vervolg)	"	4
Hoe heten wij?	"	7
Vogels in mythen en legenden.	"	8
Gooise vogels in grootvaders tijd.	"	10
Notities. Vakantie.	"	11
Terugmeldingen uit ons rayon.	"	12
Ledenmutaties.	"	13
Zwervend door de Gooise natuurgebieden (het Haardermeer).	"	14
Vogelmoord in België	"	17
Het kon niet op, dit weekend. Van "ziep-vogels" en nog wat.	"	18
Merkwaardige vondst.	"	19
Nieuwe uitgaven. Inhoud.	"	20

De Korhaan staat onder redactie van K. ten Haken en E. P. Klomp (th - Kl.).

Het typewerk werd verzorgd door J. Klein (met uitzondering van de kleine letters).

KOPIJ VOOR HET VOLGENDE NUMMER MOET UITERLIJK 15 JULI BIJ DE REDACTIE ZIJN

W. RING

KANTOORMACHINES - KOPIEERINRICHTING

EERSTE KLAS REPARATIE-INRICHTING
VOOR ALLE KANTOORMACHINES

UW STENCILWERK TOT IN DE . . . . . VERZORGD.

HAVENSTRAAT 49 - BUSSUM
TELEFOON 1 61 28 (02159)
B.G.G. 1 68 65

REISBUREAU

**DE JONG
SUNTRAVEL**

Poststraat 6 Bussum
(achter postkantoor Huizerweg)
Tel. 02159-19656 17200

*Of U nu naar de Marismas in Zuid Spanje,
de Camarque in Frankrijk, of de Galapagos
eilanden wilt, bij ons krijgt U optimale service.*

Voor Uw vlieg-, trein-, autocar-, of
privéreizen.

Vlietlaan 30, Bussum

AANGESLOTEN BIJ HET ZIEKENFONDS — TEL. 3 06 15
Verrekkijers - Op uw nieuwe bril een vol jaar garantie.

**KUNSTSCHILDERSMATERIALEN
HUISSCHILDERSVERVEN
BEHANG
SCHILDERIJLIJSTEN
EN
ZONWERING
VOOR BINNEN EN BUITEN
ZIJN TE ZIEN EN TE KOOP
BIJ „SIMON”**

Fa. v. d. BRINK
Raadhuisstraat 27
BUSSUM
02159-1 43 68

voor losse bloemen
kamer- en tuinplanten

bloëmisterij
gerard lamaker
boomberglaan 71a
telefoon 4 29 63
hilversum

breng eens een bezoek aan onze kwekerij!

*Al uw natuurboeken
speciaal op het gebied van*

VOGELS

bij

Boekhandel Wilhelmina

Landstraat 33b Bussum
Telefoon (02159) 1 31 03